

המוכר את הספינה פרק חמישי בנא בתרא

הב"י גרסי' לדידי חזי לי אורזילא בר ראימא דהוי בי הר תבור. פירוש עופר של רלס הכר ומתרגמין עופר האיליס אורזילא לדיילא וכן בסוף זכמים (דף ק"ג: ושם ד"ה אורזילא) דלמך התם בשלמא לרי' יומאן דלמך לא ירד מבול לא"י היינו דקס רימא התם אלף לר"ל רימא היכא קס א"ר ינאי גורלות הכניסו למינה ופריך והאמר רבה בר רב חנה לדידי חזי לי אורזילא דבר ראימא דהוי כי הר תבור ואי גרסי' אורזילא דימא היינו דג שזיס א"ר מאי קשיא ליה האמרין צ"ב קמא דקדושין (דף י"ג:) לא נגזרה על דגיס שזיס. ר"ת ור"י: ואפ"ך בופתא. היינו רעי דלמך צחלק (פסהדרין דף ס"ח:) אלמנייה ואמינא צטולא דכופתא דמנייה: ודמו במאן דמיבסמי. מאן משמע כמ"ד צחלק (שם דף ק"ג:) מתי מדבר יש להן חלק לעולם הבא:

אפרי גישרי דרוגג. שם אומן הנהר. והיו רחוקין זה מזה והיה (פ) מדלג מפסדה זו לפסדה זו: **פרסי כסא דחמרא**. שניהם מללסין יין והיה מוריק מרזייהו צימד זה בנותן זה צהדי דקמטשוור ואינו נשפך אפי' טפה אחת ולא ע"פ שהיה אומן יום רוח סערה שהיו עולין יורדי הים צלמיות עד לשמים יורדין עד תהומות ומח הכיח וואף על פי כן לא נפלה טפה לארץ: **יעלו שמים** וגו'. פסוק הוא גבי יורדי הים בספר תהלים: ה"ג **שמעין בי מלכא וקטלוהו**. צי מלכא דשידי שאין דרכו של שד להראות(1) לגבי אדם והרגוהו מפני שהיה מגלה מכת הכיח וואף על פי כן מלכא קיסר שהיה ירש שלא יעול המלכות ממנו שהיה אומן שד מאלס הבא על השידה והיה דר בין האנשים: **אורזילא בר יומא**. רלס צ"ן יום אחד דלמו היום נולד: **כי הר תבור**. כי היה גדול: **כי מרצעפא דרישיא** מקום הנחת ראשו כשזוכה על הקרקע: **רמא כופתא**. הטיל רעי וסכר הריעי לירדנא לפי שעה עד שמסמסוהו המים מעט מעט: **אקרוקסא**. נפרע: **כאקרא דהגרנויא**. גדול היה כאומן כדך: **ואקרא דהגרנויא כמה הוה שיתין כסי**. הגמלא קאמר ליה: **אסא טינא**. רבה קאמר ליה: **פושקנלא**. עורר נקבה: **צאלנא**. על ענף אחד כדך העופות: **לא הימני**. לא האמנתי: **כוורא**. דג: **אכלה טינא**. שרץ קטן: **צאוסיה**. צמחיו של דג כנסם השרץ. ונראה לי דהיינו כליצית כדלמרי' צעלמא (שבת ע"ג:) שלשה(2) אימות הן (ט) חלש על הגבור אימת כליצית על לוימת (ס) **ואדחיוהי מיל**. הדיחיוהו המים והשליכוהו(3) כדך ים שאינו קובל דבר מת: **חרבו מיניה שיתין מחווי**. שהשליכו(4) על שזיס כרכיס ועינן כולן שהיה גדול כל כך: **ואכלו מיניה שיתין מחווי**. צעודו למ: **ומלחו מיניה שיתין מחווי**. אחרים שהיו רחוקים משם ומלחו ממנו ושאלוהו למקומן: **מחד גלנלא דעיניה**. מנגלג עינו לקחו שמן תלת מאה גרזי: **לשנה אחרת הוו מנסרי**. לנסות מעצמות הדג אומן מחווי שהפיל: **חלפא אנביה**. שהיה חול(5) נקבן על גבו: **וקדמו עשזיס על החול**: **וסכרינן יבשפא** איי הים היא: **שילא**. סנפיר: **צין שילא לשילא**. (6) סנפירין בגב הדג אחת לצד הראש ואחת לצד הזנב: **איבו צוקיפא**. שהיה הולך כנגד הרוח ואנן אולינן צשיפולא כמו שהרוח הולך

הוא שתין בתי אתא תנינא בלעה אתא פושקנצא ובלעה לתנינא וסליק יתיב באילנא תא חזי כמה נפיש חיליה דאילנא אמר רב פפא בר שמואל אי לא הואי התם לא הימני ואמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה קא אולינן בספינתא וחזינן ההוא כוורא(7) דיתבא ליה אכלה טינא באוסי(8) (9) ואדחיהו מיא ושדוהו לגורא והרוב מיניה שתין מחווי ואכל מיניה שתין מחווי ומלחו מיניה שתין מחווי ומלאו מיניה שתין מחווי ורביהו גלגלא דעיניה תלת מאה גרזי משחא וכי ארדו(10) (11) לכתבו תריסר ירחי שתא חזינן דהוה קא מנסרי(12) מנרמי מטללתא ויתבי למבנינהו הנך מחווי ואמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה קא אולינן בספינתא וחזינן ההוא כוורא דיתבא ליה חלתא אנביה וקדח אנמא עילייה סכרינן יבשתא היא וסלקינן ואפינן ובשלינן אנביה וכר חם גביה אתהפיק ואי לאו דהוה מקרבא ספינתא הוה טבעינן ואמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה אולינן בספינתא וסגאי ספינתא בין שיצא לשיצא דכוורא תלתא יומי ותלתא לילוותא איהו בזקיפא ואנן בשיפולא וכי תימא לא מסגיא ספינתא טובא כי אתא רב דימי אמר כמיחם קומקומא דמיא מסגיא שתין פרסי ושארדי פרשא גירא וקדמה ליה ואמר רב אשי ההוא גילדנא דימא הואי דאית ליה תרי שיצא ואמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה אולינן בספינתא וחזינן ההוא צירא דקאים עד קרצוליה במיא ורישיה ברקיע ואמרין ליכא מיא ובעינן לחות לאקורי נפשין ונפק בת קלא ואמר לן לא תיחותו הכא דנפלת ליה חציצאי(13) לבר נגרא הא שב שני ולא קא מטיא אארעא ולא משום דנפישו מיא אלא משום דרדפי מיא אמר רב אשי ההוא זיו שדי הוא דכתבי(14) וזיו שדי עמדי ואמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה קא אולינן במדברא וחזינן הנהו אוווי דשמין גרפיהו משבנייהו וקא גורא נחלי דמשחא מתותיהו אמינא להו אית(15) (16) בגוייכו חלקא לעלמא דאתי חדא דלי(17) גרפא והדא דלי אטמא כי אתאי לקמיה דרבי אלעזר אמר לי עתידין ישראל ליתן עליהן את הרין(18) (סימן כעפרא דתכילתא טרקתיה עקרבא לסלתיה) **ואמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה קא אולינן במדברא ואיתלוי בהרן ההוא שייעא דהוה שקיל עפרא ומורח ליה ואמר הא אורחא לדוכתא פלן והא אורחא לדוכתא פלן אמרי' ליה כמה מרחקינן ממיא ואמר לן הבו לי עפרא יהיבנן ליה ואמר לן(19) תמני פרסי תנינן ויהיבנן ליה אמר לן דמרחקינן תלתא פרסי אפכית ליה ולא יכולית ליה אמר לי תא אחוי לך מתי מדבר אזלי חזיתניהו ודמו במאן דמיבסמי**

וגו

דמיס של ים אינן נוצעין אלף ע"י רוח הולכין צהן: **כימיס קומקומא דמיא**. כשיעור שמחממים קומקומוס של מים חמין: **שדי פרשא גירא**. כשהיה שום אדם יורה צהן וצקפת על שפת הים לארץ הוה חזינן דקדמה לה ספינתא לגירא: **שם דג קטן הוא**. כלומר דג זה הוה מדגיס קטנים שזיס: **פרי שילי**. אכל שאר דגיס שזיס אין להם אלף סנפיר אחת צלמנע הגב: **וחזינן להווא ליפרא כו' גרסינן: אמרינן ליכא מיל**. היינו סבורין שאינן עמוקים הואיל ולא קאי צמיח אלף עד קרצוליה: **חילנא**. גרזן או מענד: **לבר נגרא**. חרש עלים: **ולאו משום דעמיקי מיל**. מהלך שצע שזיס לא הגיע החצינא לקרקע אלף משום דרדיפי מיל מתוך חריפות הנהר לא היה נללג עדיין ולא מחמת העומק צלצד: **עמדי**. ראשו מגיע לקרקע: **דשמעתי גרפיהו**. נופלות נוטה שלהן מרוב שומן: **דליא לי גרפא**. הגביהה לי הכנף. רמז זה חלקן לעמיד לצבא: **ליסן עליסם אס הדין**. שצחטאסם מתעכב משיח ויש להם לער צעלי חיים לאותן אוזיס מחמת שומן: **טייעא**. סוחר ישמעאל: **והפסינן**. האי עפרא צהאי עפרא לנסומו אס היה בקי כל כך: **אמר לי**. ההוא טיעעא תא ואחוי לך: הכי גרסי' אולינן חזיתניהו ודמו במאן דמיבסמי

וגו

1 יעלו שמים ירדו התהומות נפשים ברעה: החללים קו רי התהומות: 2 יעלו כל עוף הרים חזי שדי עמדי: החללים 3 יא

1) שם יתקו מרי כסי דחמרא: (2) שם טינא באוסי: (3) וימיה וצמחיהו: (4) שם ים הדקן ואתאן למרר מרסר ובי: (5) שם למרר כשורי מגמרי ומרי כלי צמחיהו מלחמא מחק: (6) שם אית לי בגוייכו וכי: (7) שם לוי לי גרפא וחלל דלי לי אטמא: (8) שם אמר לן מרחקינן מתי פרכי: (9) רשב"ש ד"ה איתו צמחיהו ובי איתו מלג: (10) ד"ה איתו ובי איתו מלג: (11) ד"ה איתו מלג: (12) ד"ה איתו ובי איתו מלג: (13) ד"ה איתו מלג: (14) ד"ה איתו ובי איתו מלג: (15) ד"ה איתו מלג: (16) ד"ה איתו ובי איתו מלג: (17) ד"ה איתו מלג: (18) ד"ה איתו ובי איתו מלג: (19) ד"ה איתו מלג:

אורזילא. הוא רלס זכמים ק"ג ע"ש יומא. כיום טעול (שם) **ומשאבא דצואריה**. משך לואלו (שם) ובי מרבעתא דרישיה. צי מרזן על ראשו (שם) וסכר ליה לירדנא. הטיל גלל צינן וסכר הירזן וספס הילך מימיו (שם) ע"ש.

אחרי גישרי דרוגג. על ב' גישרים רחוקים זה מזה על אורו נהר שנקרא דרוגג והיה שער דולג מפרו זה לפי זה. והוה נקט השד חרי כסי ירין בדיה ובהיה דהוה דולג הוה מריק מהאי כסא להאי כסא. ולא נטרין כולט היה נוטר פתוחן כולט לארץ אפי' טפה אחת: ואותו היום היה רוח סערה גדולה שהיו עולים ירדי הים באניות עד לב השמים יורדין עד תהומות מכח הרוח ואפי' לא נפל הטפה לארץ: ושמעהו בי מלכא דארץ שרדן. שהשד היה עושה כן לעני הכל לפי שאין דרכו של שד להראות עצמו כל כך: והרגוהו. שדיה מגלה סודם: אורזילא בר יומא. ראם שהיה לוי אלא הים אחד שגור: רמא כופתא. כלומר עשה רעי ומרוב אחרו רעי סכר את הירדן שלא היו המים יכולין לרזן עד שהיה נשפך: אקרוקסא. צפרדע: כאקרא דהגרנויא. כאותו כדך אגוניא: פושקנצא. עורב נקבה ובלעה לתנינא והאחי' עלה לה וחיוב על אילנות: אם כל הני אי לאו חזיתניה לאותו אילן לא הומיה. שדיה סובל שום עול בעולם כל כך. שנסבל לו אחרו שרין קטן שנקרא אכלה טינא בנתיבה והשליכו הים לגורא כלומר לשפת הים לפי שאין הים סובל שום מיאוס בחוכו והרוב מיניה שתין מחווי כשהשליכו הים: ויתב ליה חלתא אנביה. שהיה חול הים מקובצת על גבי: קרויה עשיר והגדיל עשבים על החול: בין שיצא לשיצא. בין ב סנפירי של דג הלכד הפסגה ג' ימים וגי לילות והרג היה עולה כנגד שטף המים ואינו יורד עם השטף: ומקדמה ליה הספינה לפי שדחיה הולכת. במהירות יותר מן החרק: גילדנא דיימא. דג של ים שכן שמו: תנינא. גרזן: חזי שדי עמדי. שהיה ראשו מגיע לשמים: דשמטי גרפיהו משבנייהו. שהיו נופלות הנוצות שלהן מן השומן: דליא ליה גפא. רמז לו והו חלקן לכיח הגדולה: עתדין ישראל ליתן עליהן את הרין. לפי שמרוב עונותם מעכבין קצן המשיח ומצערין להני אוזין לפי שמרוב עונותם יש להם צער כעול חיים: ומחא למי ודיה בקי כל כך שהיה אומר האי אורחא וכי: אפכית ליה האי ארעא להאי ארעא לנסותו אם היה בקי כל כך: דדמו במאן דמיבסמי. שהיו שוכבין כעין יעניסם הכושפין מרוב בשמים:

המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא

עד.

רבינו גרשום

(א) ויש' מוס' בלכותו. ד"ה
 (ב) סנהדרין, (ג) סנהדרין ק"י.
 (ד) ז"ל שקל טייעא. עבדין.
 (ה) ז"ל עליה. קיימא. (ו) ז"ל
 הולתה. (ז) [במדבר טו].
 (ח) כפי' : שאלתה. (ט) וישיב
 מוס' פסחים ק"ה. ד"ה
 פירקין. (י) ויש' מוס' חוסי
 כריתת. ד"ה למחר מוס'
 פסחים ט' : ויפז' סה : ויגדה
 סה : ד"ה אכל.

הגהות הב"ח

(א) גב' אחר לך טורא
 דסיני א"ל : (ב) שם מופר
 לך מוסר לך וסוף סביר :
 (ג) שם ארבע קומי' :
 אהדי אולי ודואי עבדי
 כור כור שקלתי לפילתי :
 (ד) שם עד למחר כי
 השתא הכא : (ה) שם
 מתמי זמיה. (ו) ז"ל סוף
 אוסי' : (ז) הרשב"ם ד"ה
 ועיל טייעא ובי' ועיל גב'ה
 ולא היה לו להחזיר
 הטייעא הסי' : (ח) ד"ה
 שקלי חדא קרנא : (ט) ד"ה
 לא אכל וכו' היינו ר' אבא
 בר בר חנה. ז"ל ע"י מוס'
 פיק' דסנהדרין דף ה' ד"ה
 רבה : (י) ד"ה וסוף רבה
 וכו' דמבול קאמר דכתיב :
 (י"א) ד"ה וסוף דמסקי. ז"ל
 לטון מהפס"ל ולא אכל ליש
 און העיב על אחיו מקום
 גובה שיהי קרוב לשמים הלא
 מהך מ"ק הוא וגם א"כ לא
 שיהי מהבול י' ויש' ע"ל
 ונלה למר ע"פ הדיחא
 דאי' גבוה מכל אלוהי' וז"ל
 אפטר למר א"ף דמשמיס
 למר מהלך מ"ק מ"מ אפטר
 למר דאי' גבוה יותר מן ק"ה
 א"ן שהוא מקום נכון מהך
 מה מלות עיני' בטלית
 הגובה ומאי' לשמים אפטר
 שיהי גבוה רק מלה שיהי או
 יותר כפי מלכות רבה והיה
 עמד דאי' מקום של רבה
 והיה יכול ליק' להגיע לאחור
 [והשאר ספר] :

לענין רש"י

שיפני' [שביבין].
 שוכב על גבו.

מוסף רש"י

בלוגי דקרת. מקום
 שמתגלגל לשם עתה קמח
 (סנהדרין ק"י). כונא. נקב
 שמתו יא' עשן. שרי
 ואמשינה במאי'. שרי
 איהי כומס. לטון משי' היה
 אהר ל. אהר ל. אהר ל. אהר ל.
 (שם י"ג). ואמרי הכי משח
 אמת כו'. עשה מה
 פתמיס ורעא שכל ל' יום עשן
 יולא מוס' וזמנת שאומיין
 מהה ותוכו אמת כו' (שם).

וגנו אפרקיד. שהיו שוכנין בפנימ' לכוזות כשמוי' יין : אפרקיד.
 פניו למעלה. שיפני' בלע"ז : ועייל טייעא חוסי צירכיה כו'. כלומר
 ראייתו טייעא שהיה מהלך תחת צרכי המת רוכב על הגמל ורוממו
 צידו ולא היה נוגע בו בצרכיה. וליכא לפרושי דלוגיה הנרכים כשיעור
 שיכול טייעא ללכת תחת צרכי המת
 ורוממו צידו ולא היה נוגע בו דלי
 שיעורא קאמר ולא ממש חוץ מעשה
 הכי הו"ל למימר ועייל פרשא חוסי
 צירכיה כו' אי נמי ועייל גב'ה : (א)
 שקלי (ב) קרנא. כנף העלית והביאו
 לפני חמשים ללמוד ממנו דין לציית אי
 כב"ש אי כב"ה דללקמן : ולא הוה
 מסתגי לן. כהמות שהיינו רוכבין
 לא היו יכולין לילך : כל אבא חמרא.
 רבה בר בר חנה היינו רבי אבא
 בר (ב) חנה. וכמו כן רבינא כמו רב
 צינא : חמרא. כלומר שוטה כחמור :
 סיכסא. שוטה כדלמריין בחלק
 (סנהדרין דף ק:) ענדקן סיכסן :
 נמאי הלכסא. פסקת ליה משום
 דנעמט למיחווי אי הלכה כב"ש דפליגי
 במסכת מנחות (דף מה:) דת"ר כמה
 חוטיין הוא וטון ז"ש אומריס ארבעה
 זיות הלל אומריס דלמא וכמה תפא
 משולשת כו' : איבעי לך למימני חוטיין
 וחוליוס. מקמי דמיסדיה וימי
 וימלא לן : חוליוס. שלשה חוטיין
 גייל קרי חוליא במסכת מנחות (נטו) :
 שנעטפי. חוליא הגלות דכתיבי קראי
 טובא דנביאי' : והוא. רבה בר בר
 חנה סבר דלמא שזעמא דמבול (ש)
 דכתיבי אשר נשעמתי מעבור מי
 נח וגו' (ישעיה נד) אומה שזעמה היה
 רוניא להפר ויחריב את העולם דמבול
 יותר כפי מלכות רבה והיה
 עמד דאי' מקום של רבה
 והיה יכול ליק' להגיע לאחור
 [והשאר ספר] :

וגנו אפרקיד והוה זקיפא ברכיה דחד
 מינייהו ועייל טייעא חוסי צירכיה כי רכיב
 גמלא זקיפא רומחיה ולא נגע ביה פסקי
 חדא קרנא דתכלתא דחד דלמא מינייהו ולא הוה
 מסתגי לן אמר לי דלמא שקלת מודי מינייהו
 אהדריה דגמירי דמאן דשקול מודי מינייהו
 לא מסתגי ליה אולי אהדרתיה והדר מסתגי
 לן כי אתאי לקמיה דרבנן אמרו לי כל אבא
 חמרא וכל בר בר חנה סיכסא למאי הלכתא
 עבדת הכי למודע אי כבית שמאי אי
 כבית הלל איבעי לך למימני חוטיין ולמימני
 חוליות א"ל תא אחוי לך (א) הר סיני אולי
 חווי דהדרא ליה עקרבא וקיימא כי חמרי
 חוורתני שמעתי בת קול שאומרת אוי לי
 שנשבעתי ועכשיו שנשבעתי מי (ב) מפר לי כי
 אתאי לקמיה דרבנן אמרו לי כל אבא חמרא
 כל בר בר חנה סיכסא היה לך לומר מופר
 לך (ג) והוא סבר דלמא שבוטא דמבול
 הוא ורבנן א"כ אוי לי למה א"ל תא אחוי
 לך בלועי דקרת חווי תרי בועי והווי קא
 מפקי קוטרא שקל' גבא דעמרא ואמשינה
 במאי ודעציתה בראשה דרומחא ועייליה
 התם וכי אפיק הוה אחרך אחרוכי אמר
 לי אצית מאי שמעת ושמעית דהווי אמרין
 משה ותורתו אמת והן בראין אמר לי כל
 תלתין יומי מהדר להו גיהנם להכא כבשר
 בקלחת ואמרי הכי משה ותורתו אמת והן
 בראין אמר לי תא אחוי לך היכא דנשקי
 ארעא ורקיעא אהרדי (ד) שקלתא לסילתאי
 אתנתחא בכוותא דרקיעא אדמצלינא בעיתיה
 ולא אישכחיתה אמינא ליה איכא גנבי הכא
 אמר לי האי גלגלא דרקיעא הוא דהדר נטר
 עד למחר (ה) הכא ומשכחת לה רבי יוחנן
 משתעי זימנא חדא הוה קא אולינן בספינתא
 וחוינן ההוא כוורא דאפקיה לרישיה מימא
 ודמיין עייניה כחרי סיהרי ונפוץ מיא מותרתי
 (ו) וימיה כחרי מבוי דסורא רב ספרא
 משתעי זימנא חדא הוה קא אולינן בספינתא
 וחוינן ההוא כוורא דאפקיה לרישיה מימא
 והוה ליה קרני וחקיק עליה (ז) אנא בריה קלה
 שבים והוינא תלת מאה פרסי ואזילנא
 לפומא דליותן אמר רב אשי ההוא עיזא
 דימא הוא דבחישא ואית לה קרני רבי
 יוחנן משתעי זימנא חדא הוה קא אולינן
 בספינתא וחוינן ההוא קרטליתא דהווי קא
 מקבעי בה אבנים טובות ומרגליות והדרי
 לה מיני דכוורי דמקרי כרשא גחית
 בר

וגנו אפרקיד. מכאן א"ר"ת דלפרקיד פניו למעלה ולא כמו שפירש
 ר"ת צנדה (דף י"ג) ושם ד"ה אפרקיד) וצנכות (דף י"ג)
 פניו למטה דאם כן לא היה יכול טייעא לרכוב חוסי צירכיה :
 פסקי חדא קרנא דתכלתא. משמע הלא שיש לציית למתים
 ויש לדחות שהיו נכנסין חמייס בקבר
 דלמחר צמד'ש שכל ערצ תשעה
 בל' היו הולכין כשהן חיים לתוך
 קבריהם והיה בת קול יולאת ואומרת
 הצדלו חמייס מן המתים אכל יש
 להביא ראייה מפרק התכלת (מנחות
 דף מה.) דלמר שמואל כלי קופסא
 חייבינן צליות ומודה שמואל בזון
 כשעשאן לכבודו פירוש לתכריכים
 והיה שעתא דלוי רמינן להו וכן יש
 צמד'ש למה נמסכה פרשא מקושש
 לפרשת צליות לומר לך שהמתים
 חייבים צליות וקשה דלמריין צפרק
 מי שמתו (נכרות דף י"ח.) רבי חי'א
 ורבי יונתן הווי קא שקלי וזולי צבית
 הקצרות הוה שדיח תכלתיה דרבי
 יונתן אקבי'ר' א"ל רבי חי'א דלי
 כנפך של' יאמרו למחר בזין אללנו
 ועכשו מרפין אותנו ואי יש למתים
 צליות מאי מרפין אותנו דקאמר
 וי"ל דלע"ג דיש לכן צליות מ"מ
 מרפין אותם שמראין עלמן שהן
 חייבים והמתים פטורים דלמחר
 (שם דף ג.) כיון שמת אדם נעשה
 חפשי מן המזות אכל קשה על
 המנהג שנוהגים להסיר צליות
 מטליתות של מתים וא"ר"ת ששמע
 מוקיני לטו"ר לפי שצליית עדות הוא
 שקיים כל המורה לצליית עולה מ"ר
 וח' חוטיין וי' קשרים הכי תרי"ג
 ועכשו שאין חוטיין כל כך הרי
 הוא כלינו מעיד עלות שקר וה"ג
 דרשינן צמד'ש ועשו להם צליות
 לדורותם לדור תם ואור"י דצימיהס
 היו כולן מקיימין מצות צליות לפי
 שהי' לכולן טליתות של ד' כנפות
 ולכן היו עושין לכן אף צמותן אכל
 עשה שאין לכולן צמיתין אין לעשות
 צמותן אפי' מי שהיה לו צמיתו של
 לבייש את מי שאין לו וכענין זה
 מצינו צפרק צמד'ש דנדה (דף ע"א).

דלמחר צמד'ש שכל ערצ תשעה
 בל' היו הולכין כשהן חיים לתוך
 קבריהם והיה בת קול יולאת ואומרת
 הצדלו חמייס מן המתים אכל יש
 להביא ראייה מפרק התכלת (מנחות
 דף מה.) דלמר שמואל כלי קופסא
 חייבינן צליות ומודה שמואל בזון
 כשעשאן לכבודו פירוש לתכריכים
 והיה שעתא דלוי רמינן להו וכן יש
 צמד'ש למה נמסכה פרשא מקושש
 לפרשת צליות לומר לך שהמתים
 חייבים צליות ומודה שמואל בזון
 כשעשאן לכבודו פירוש לתכריכים
 והיה שעתא דלוי רמינן להו וכן יש
 צמד'ש למה נמסכה פרשא מקושש
 לפרשת צליות לומר לך שהמתים
 חייבים צליות וקשה דלמריין צפרק
 מי שמתו (נכרות דף י"ח.) רבי חי'א
 ורבי יונתן הווי קא שקלי וזולי צבית
 הקצרות הוה שדיח תכלתיה דרבי
 יונתן אקבי'ר' א"ל רבי חי'א דלי
 כנפך של' יאמרו למחר בזין אללנו
 ועכשו מרפין אותנו ואי יש למתים
 צליות מאי מרפין אותנו דקאמר
 וי"ל דלע"ג דיש לכן צליות מ"מ
 מרפין אותם שמראין עלמן שהן
 חייבים והמתים פטורים דלמחר
 (שם דף ג.) כיון שמת אדם נעשה
 חפשי מן המזות אכל קשה על
 המנהג שנוהגים להסיר צליות
 מטליתות של מתים וא"ר"ת ששמע
 מוקיני לטו"ר לפי שצליית עדות הוא
 שקיים כל המורה לצליית עולה מ"ר
 וח' חוטיין וי' קשרים הכי תרי"ג
 ועכשו שאין חוטיין כל כך הרי
 הוא כלינו מעיד עלות שקר וה"ג
 דרשינן צמד'ש ועשו להם צליות
 לדורותם לדור תם ואור"י דצימיהס
 היו כולן מקיימין מצות צליות לפי
 שהי' לכולן טליתות של ד' כנפות
 ולכן היו עושין לכן אף צמותן אכל
 עשה שאין לכולן צמיתין אין לעשות
 צמותן אפי' מי שהיה לו צמיתו של
 לבייש את מי שאין לו וכענין זה
 מצינו צפרק צמד'ש דנדה (דף ע"א).

יכירו לו הציית צמיות נמלא שלעמדי יעמוד בלא צליות והמדרש
 נמי אמי כשמואל והיה דלקמן יצתה צמ קול ואמרה דביתיה
 דרבי יחיאל נהן דוסא עמידה למישדא בה תכלת לצדיקים
 לעמיד בלא אחי' נמי כשמואל ועוד אומר ר"י דהכי פירושו
 דהיה שעתא דלוי רמינן להו היינו שמימינן בו צליות ומסקים
 אוחו מיד להודיע שקיים מצות צליות לפי שבגד חדש ולא הוה
 צו צליות מעולם כר"ך להשים בו וכן נוהגים צא"ך אשכנז להשים צליות
 ועכשיו שנשבעתי מי מופר אי. ותימה דלמאי אין הקדוש ברוך הוא מיפר בעלמו
 דהא מסקינן במסכת חגיגה (דף י"ג) דנדרים יש להן הפרה מדכתיב
 אשר נשבעתי באפי נשבעתי וחורני אלמא שהוא מיפר בעלמו
 ואהיה קשה דהיאך מיפר לעלמו והלמריין צפרק אלו נדרים (גריס דף ע"א)
 לא יחל דברו מינן לחסם שאין מיפר לעלמו והא דלמר צפרק ארבעה
 נדרים (שם דף ע"ג) גבי ההוא קרלא דשרא לנפשיה לא שרא לנפשיה
 ממש אלא לומר אשכח פיתחא לנפשיה אכל רבנן שרו ליה :
 שמעי

פסקי. נקיש : חדא קרנא
 דתכלתא. מן טלית שלהם
 שהיו שוכנין בהם : כל
 אבא חמרא. כלומר לובה
 היו קורין אבא חמור. כעין
 שקורין לרבינא אבינא :
 סיכסא. שוטה : למאי
 הלכתא. פסקת ליה אי
 למיחווי אי הלכה כבית
 שמאי דאמר בבסי' מנחות
 (דף מה ע"ג) דת"ר כמה
 חוטיין הוא וטון בית
 שמאי אומריס ארבע ובי'ה
 אומר רב
 אומריס שלש. אמר רב
 הונא ארבע (ד) בתוך שלש
 ומשולשת ארבע וי' יהודה
 אומר שלש בתוך שלש
 ומשולשת שלש אמר רב
 פפא הלכתא ד' בתוך ג'
 ומשולשת ד' וכו'. למה
 [לך] למיעבר הכי איבעי לך
 למימני חוטיין וחליות כו' :
 אוי לי שנשבעתי. מן הגלות
 מי ספר : והוא. רבה בר בר
 חנה סבר דלמא שזעמא
 דמבול קאמר רמשי' לא
 הפר דשמא רוצה להחריב
 העולם במבול. ורבנן אמרי
 ליה א"כ אוי לי לא היה
 אמר אלא משום דבכל
 צרות לו צו : אחרון.
 הנהו בבכי דעמרא אע"ג
 דאמשינהו במיא משום
 דגיהנם מתרפי' לשם : תא
 אחוי לך היכא דנשקי
 ארעא ורקיעא. לא משום
 דמחוי ליה סוף העולם
 משום דמהלך ת"ק
 שנה הוה העולם אלא מקום
 הראה לו במדבר אחר
 ששם נשקין ומגלגל לגלג
 ונשקין השמים והארץ
 יחד ולא מיתוו ליה
 משום סוף העולם כי
 אם מקום הגלגל שמקיין
 וסוככו לשם : לסילתאי.
 סל שלי : כחרי מבוי
 דסורא. בי' נהרות : דאית
 ליה קרנא כעירא דבחישא
 בהו. שאופרת בהן מיס :
 קרטליתא. קיססא : נחית

(א) לפניו שם הירקא ארבע
 בתוך ארבע ומשולשת ארבע

שמגיע פ'ו ש' ל'ויתן; ול'ו מתערב ככל א'ותן מ'ס כדמוכח
 זכר'אשית רב'ה דק'אמר וכי מעשה נ'ס'ס הוא אמר ר'בי
 יוחנן אל תמנה ד'תן יד'נל' דעבר זמ'י עזר'א ולא ממערב:
ארבעה נהרות הן ירדן ירמוך קירומיון ופיגה. ול'ת דמ'ן זמ'ס'
 פרה (פ"ח מ"י) דקירומיון

(6) ו'גי העיקר בערך מד
 כ' אמוראי ועי'ש כפ"ד
 ר"ס כ. על הלל'ן (5) ו'גי
 העיקר הנהו'א מ'נס'ס של
 ירש'למי על ו'שכ'נו מ'חיל'ה
 מן הג'רין ו'ש"י בקד'ש' כ'ס:
 מ'נס'ס כ'י ה'ר'ה ה'ר'ה מ'א'ר
 (2) ו'כ'ס'ת'ה ו'ה' (ע"ש).
 (3) מ'ס'ת'ר'ה: מ'רה פ"ח מ"י.
 (4) כ'ש'ל מ"י. (1) ו'ל'ל ש'ע'ת
 ר'ע'י'ת'ה. (1) ו'ק'ל'ת'ה.

תורה אור השלם

- ע'ש'ת'ת'ו ת'ד'ל אור
 וע'י'נ'ו כ'ע'פ'פ' ש'ח'ר:
 א"י'ב ט'א 1
- ו'כ'ר'א א'ל'ה'י' א'ת
 ה'ג'נ'י'ם ה'ר'ל'י'ם ו'א'ת כ'ל
 נ'פ'ש ה'י'ה'י' ה'ר'ש'ת' א'ש'ר
 ש'ר'ו ה'י'ה'י' ל'מ'י'נ'ה' ו'א'ת
 כ'ל ע'ו'ן כ'נ'ף ל'מ'י'נ'ה' ו'ר'א
 א'ל'ה'י'ם ב'י ט'ו'ב
- כ'ר'אש'ת א' כ'א
 ב'י'ם ה'ה'ו'א י'פ'ק'ד ו'י:
 ב'ח'ר'בו ה'ק'ש'ה ו'ה'ג'ו'ל'ה'
 ה'ת'ח'ו'ק'ה ע'ל ל'ו'ת'ן נ'ח'ש
 ב'ר'ח ו'ע'ל ל'ו'ת'ן נ'ח'ש
 ע'ק'ל'ת'ן ו'ח'ר'ג א'ת ה'ת'נ'ן
 א'ש'ר ב'י'ם: י'ש'ע'ר'ו כ'י א'
 כ'ו י'ל כ'ל ח'ת'ו י'ע'ר
 ב'ד'מ'ת כ'ה'ר'ר'י א'ל'ף
- ה'ג'ה נ'ה' כ'ח'ו ב'ק'ת'ו' ו'א'גו
 ב'ש'ר'י'ר'י כ'ט'נ'ו א'י'ב כ'י ט'
 6 ש'ם א'י'ת'ו ה'ל'כ'ו' ל'ו'ת'ן
 ו'ה' ל'ש'ח'ק ב'ו'ן
- ה'ח'ל'י'ם כ'י 1
 7 כ'ב'ח'ו ר'ג'ע ה'ס' ו'ב'ת'ב'ו'ת'ו
 מ'ח'ן ד'ר'ב'י: א'י'ב כ'י ב' י'
 8 ל'א י'ר'ע'ו ו'ל'א י'ש'ח'ו'ת'ו
 כ'כ'ל ה'ר' ק'ד'ש' ב'י מ'ל'א'ה'
 ה'א'ר'ץ ד'ע'ה א'ת ו'י כ'פ'י'ם
 ל'י'ם מ'כ'ס'י'ם: י'ש'ע'ר'ו י'א ט'
 9 ו'ת'ן י'ע'ש'ק נ'ח'ר ל'א י'ח'פ'ו'
 י'כ'ת'ו ב'י י'ג'ח י'ר'ד'ן א'ל
 פ'ד'ה: א'י'ב מ' כ'ג
 10 כ'י ד'ו'א ע'ל י'מ'י'ם י'ס'ד'ה
 ו'ע'ל נ'ה'ר'ו'ת י'כ'ו'נ'ה' י'י
 ה'ח'ל'י'ם כ'י ב'

גליון הש"ס

ג'מ'ר'א ד'ב'כ'ו'ת'ה ר'ר'ח כ'ן
 ו'ה'ס' כ'י: ע'י' כ'ה'ל'א'י' פ"ד
 ד'ע'י'ת'ן מ'י' מ'ו:

הגהות הב"ח

(6) נ'ב' א'ח'ל' מ'י'נ'ה' ר'ג'ש
 ק'ה כ'ו' י'ר'י: (3) ש'ם
 א'ח'ל' פ'ר'ש'ק'נ'ג'א מ'ס'ק'ו' ו'כ'י
 ה'ר' א'ח'ל' ק'ה כ'ע'י' ל'מ'י'ב'ל'ע'
 ל'ע'פ'י'ת'ה ה'ר' א'ח'ל' ה'ה'ו'א
 פ'ר'ש'ק'נ'ג'א מ'ס'ק'ו' ל'מ'י'נ'ה'
 ו'ש'ק'י' ו'כ'י ל'ע'פ'י'ת'ה מ'א'י'ת'
 ו'כ'י כ'י' ש'ק'ל'ת ל'ה'ח'ר'א
 א'ב'ן ט'ב'א ו'פ'ר'ח כ'ה'ר'ה
 נ'פ'ל'ה ה'ה'י'א א'ב'ן ט'ב'א
 ב'ס'פ'י'ת'ה: (4) ש'ם ה'ו'י'ל'
 י'ר'ך ד'כ'ש'ל'ה כ'ס'ת'ן מ'ת'מ'ה'
 ו'ק'י'נ'ק'ל'ה מ'י'נ'ה ו'א'נ'ח'י'נ'ג'א
 א'ע'ש'נ'י ל'מ'י'מ'ו'ת'ן י'ב'י
 א'י'א'ש'ם א'ת'מ'ה' ו'ע'י'ת'ן ל'כ'י
 ו'כ'י כ'ס'פ'י'ס': (ד) י'ש'ב'י'ם
 ד'י'ה א'ח'י'ל'י' ו'כ'י ש'ם ה'ס'י'ד'
 ו'ל'ח'י'כ' מ'ה'י'ד' ו'ר'ב'י י'ו'ח'נ'ן
 א'מ'ר ו'ה' ל'ו'ת'ן נ'ח'ש כ'ר'ס':

כר אמוראי. א'ד'ס ש'י'ד'ע' ל'ש'ו'ט ז'מ'י'ס: כ'ע'א ל'ש'מ'ט'י'ה ל'א'ט'מ'י'ה.
 ש'י'ק'ש ל'ח'מ'ו'ך י'ר'י'כ'ו: ז'ר'ק ל'י'ה ח'ל'ל'. ח'ו'מ'ן ז'כ'ר'ת מ'ר'י'ח'ו: (ל'מ'ש'ד'א'
 כ'י'ס'. ל'ה'נ'נ'ע' ז'ו: ו'ח'ו'י'נ'ן ה'י'א א'ב'ן ט'ב'א. ל'ח'ו'ך ה'מ'י'ס ו'ה'ר'ל'ה ל'י'ה
 מ'י'נ'ג'ל: ה'י'ג א'ח'ל' ה'ה'ו'א ח'י'נ'ג'א ר'ג'ש ו'ק'ע'ב'י ל'מ'כ'ל'ע' ל'ס'פ'י'נ'ת'ה א'ח'ל'א
 פ'ו'ש'ק'נ'ג'ל ע'ו'ר'ז נ'ק'ב'ה ו'ק'ע'ט'י'ה ל'ר'ש'י'ת'ה

דתינא א'ס'פ'י'נ'ו מ'י'א ו'ה'ו'ו ד'מ'א
 מ'ר'ו'ב ד'ס ש'ה'י'ה ג'ד'ו'ל ה'ר'ב'ה ה'ד'ר
 כ'ע'י ל'ע'ז'ב'ע'י'ה ל'ס'פ'י'נ'ת'ה א'ח'ל'א ה'ה'ו'א
 פ'ו'ש'ק'נ'ג'ל ו'ק'ט'ו'ל'י'ה ו'א'ו'י'ל כ'ר א'מ'ו'ר'אי
 ו'ש'ק'ו'ל'י'ה ל'ה'י'א א'ב'ן ט'ב'א ע'ו'כ'ה ו'פ'ל'י'נ'ו
 ל'ה'נ'כ'ו ל'י'פ'ר'י'. ל'נ'ס'ו'ת א'ס' י'ח'ו' ו'ח'ו'י'
 ו'פ'ר'ח'ו ל'ה'ן: כ'ס'ד'ה. כ'ב'ד'י ה'ה'י'א א'ב'ן ט'ב'א:
 נ'ו'ד'ע'ו'ט. מ'ר'ד ח'ר'ד'ה: פ'ה'נ'ת'ה
 ו'ק'ר'י'נ'א. מ'י'נ'ה ח'ל'ב' ו'ג'י'ד ה'נ'ש'ה:
 ח'ל'ס'. ש'נ'ת'מ'ז'כ'ר'ה י'ח'ד כ'מ'מ'ח'ל'ה:
 מ'ס'מ'ר'י'. ע'ש'ז ש'מ'ח'ב'ר' כ'ל'א'מ'ר'י'נ'ן
 כ'ה'מ'ק'ב'ל (ז'מ' ד'ף ק'ו): ו'כ'ל'ו ט'ר'י'פ'ו'ת
 (ח'ו'ל'ן ד'ף נ'ג). ל'ע'ז'ד ל'י'ה ס'מ'ת'ר'י
 ו'ח'י': ד'ר'י'ט'מ'א'. ר'ו'ת'ס ש'א'י'ן ג'ח'ל'ו'י'
 כ'כ'י'ס מ'ה'ר'ס': א'ר'ו'י'ל'י' ד'י'מ'א'. ל'ר'א'מ'י'ס
 ש'ז'י'ס (ד) (5) ו'ר'ב'י'נ'ו מ'נ'ג'ל' פ'י'ר'ש'
 (ל'י'ו'ת'ן): נ'ח'ש כ'ר'י'ס'. ה'ו'א ל'י'ת'ן ז'כ'ר ו'ח'ו'ק'
 ה'ו'א כ'כ'ר'י'ס': ע'ק'ל'ת'ו'ן. ל'ו'ת'ן נ'ק'ב'ה
 ש'מ'ק'י'ף א'ת כ'ל ה'ע'ו'ל'ס: ז'כ'ר ו'נ'ק'ב'ה
 כ'ר'א'ס'. כ'ד'מ'כ'י'ב י'ש'ע'ר'ו (ז) נ'ח'ש כ'ר'י'ס'
 ו'נ'ח'ש ע'ק'ל'ת'ו'ן: מ'ת'ר'י'ב'י'ן א'ת כ'ל
 ה'ע'ו'ל'ס. ש'י'ח'ו ל'ה'ן ו'ל'ד'ו'ת ה'ר'ב'ה
 ג'ד'ו'ל'י'ס ש'מ'ת'ר'י'ב'י'ן א'ת ה'ע'ו'ל'ס: ס'י'ר'ס'
 א'ת ה'ז'כ'ר'. ש'ל'א ז'י'ק'ק ל'ש'א'ר ד'ג'י'ס. א'י'ר'
 ד'ל'א ל'י'ה'ו'י ל'י'ה ל'ע'ר מ'א'ו'ה: ש'נ'א'מ'ר
 ו'ס'ר'ג א'ת ה'ס'נ'ו'ן. ס'י'פ'א ד'ה'א'י ק'ר'א
 י'פ'ק'ו'ד ה' כ'מ'ר'בו ה'ק'ש'ה (ו'ג') [ו'ח'ל']
 ו'מ'ד'ל'ל'א כ'מ'י'ב ו'י'ה'ר'ו'ג ו'כ'מ'י'ב י'פ'ק'ו'ד
 ק'ד'ר'י'ש ה'כ'י ו'ה'כ'י מ'ש'מ'ע' ל'י'ה ק'ר'א י'פ'ק'ו'ד
 ה' כ'מ'ר'בו ה'ק'ש'ה ע'ל ל'ו'ת'ן נ'ח'ש כ'ר'י'ס'
 ל'ע'מ'י'ד ל'כ'א כ'א'ש'ר ע'ש'ה א'ל ל'ו'ת'ן נ'ח'ש
 ע'ק'ל'ת'ו'ן ש'ה'י' ר'ג'ג א'ת ה'מ'י'נ'ן א'ש'ר
 ז'י'ס מ'ש'ש'ת י'מ'י כ'ר'א'ש'י'ת': כ'ס'מ'ו'ת

כ'ר'אש'ת א' כ'א
 ב'י'ם ה'ה'ו'א י'פ'ק'ד ו'י:
 ב'ח'ר'בו ה'ק'ש'ה ו'ה'ג'ו'ל'ה'
 ה'ת'ח'ו'ק'ה ע'ל ל'ו'ת'ן נ'ח'ש
 ב'ר'ח ו'ע'ל ל'ו'ת'ן נ'ח'ש
 ע'ק'ל'ת'ן ו'ח'ר'ג א'ת ה'ת'נ'ן
 א'ש'ר ב'י'ם: י'ש'ע'ר'ו כ'י א'
 כ'ו י'ל כ'ל ח'ת'ו י'ע'ר
 ב'ד'מ'ת כ'ה'ר'ר'י א'ל'ף

גליון הש"ס

ג'מ'ר'א ד'ב'כ'ו'ת'ה ר'ר'ח כ'ן
 ו'ה'ס' כ'י: ע'י' כ'ה'ל'א'י' פ"ד
 ד'ע'י'ת'ן מ'י' מ'ו:

הגהות הב"ח

(6) נ'ב' א'ח'ל' מ'י'נ'ה' ר'ג'ש
 ק'ה כ'ו' י'ר'י: (3) ש'ם
 א'ח'ל' פ'ר'ש'ק'נ'ג'א מ'ס'ק'ו' ו'כ'י
 ה'ר' א'ח'ל' ק'ה כ'ע'י' ל'מ'י'ב'ל'ע'
 ל'ע'פ'י'ת'ה ה'ר' א'ח'ל' ה'ה'ו'א
 פ'ר'ש'ק'נ'ג'א מ'ס'ק'ו' ל'מ'י'נ'ה'
 ו'ש'ק'י' ו'כ'י ל'ע'פ'י'ת'ה מ'א'י'ת'
 ו'כ'י כ'י' ש'ק'ל'ת ל'ה'ח'ר'א
 א'ב'ן ט'ב'א ו'פ'ר'ח כ'ה'ר'ה
 נ'פ'ל'ה ה'ה'י'א א'ב'ן ט'ב'א
 ב'ס'פ'י'ת'ה: (4) ש'ם ה'ו'י'ל'
 י'ר'ך ד'כ'ש'ל'ה כ'ס'ת'ן מ'ת'מ'ה'
 ו'ק'י'נ'ק'ל'ה מ'י'נ'ה ו'א'נ'ח'י'נ'ג'א
 א'ע'ש'נ'י ל'מ'י'מ'ו'ת'ן י'ב'י
 א'י'א'ש'ם א'ת'מ'ה' ו'ע'י'ת'ן ל'כ'י
 ו'כ'י כ'ס'פ'י'ס': (ד) י'ש'ב'י'ם
 ד'י'ה א'ח'י'ל'י' ו'כ'י ש'ם ה'ס'י'ד'
 ו'ל'ח'י'כ' מ'ה'י'ד' ו'ר'ב'י י'ו'ח'נ'ן
 א'מ'ר ו'ה' ל'ו'ת'ן נ'ח'ש כ'ר'ס':

כ'ר'אש'ת א' כ'א
 ב'י'ם ה'ה'ו'א י'פ'ק'ד ו'י:
 ב'ח'ר'בו ה'ק'ש'ה ו'ה'ג'ו'ל'ה'
 ה'ת'ח'ו'ק'ה ע'ל ל'ו'ת'ן נ'ח'ש
 ב'ר'ח ו'ע'ל ל'ו'ת'ן נ'ח'ש
 ע'ק'ל'ת'ן ו'ח'ר'ג א'ת ה'ת'נ'ן
 א'ש'ר ב'י'ם: י'ש'ע'ר'ו כ'י א'
 כ'ו י'ל כ'ל ח'ת'ו י'ע'ר
 ב'ד'מ'ת כ'ה'ר'ר'י א'ל'ף

כ'ר (6) א'מ'ו'ר'אי ל'א'ת'ו'י'ה ו'ר'ג'ש ו'כ'ע'י ל'ש'מ'ט'י'ה
 ל'א'ט'מ'י'ה ו'ש'ר'א ז'י'ק'א ד'ח'ל'א ו'נ'ח'ת נ'פ'ק ב'ת
 ק'ל'א א'מ'ר ל'ן מ'אי א'י'ת ל'כ'ו ב'ה'ד'י ק'ר'ט'ל'י'ת'א
 ד'ר'ב'י'ת'הו' ד'ר"ח ב'ן ד'ו'ס'א ד'ע'ת'י'ד'ה ד'ש'ר'י'א
 ת'כ'ל'ת'א ב'ה ל'צ'ד'י'ק'ו ל'ע'ל'מ'א ד'א'ת'י ר'ב
 י'ה'ו'ד'ה (5) ה'י'נ'ר'ו'א מ'ש'ת'ע'י ז'י'מ'נ'א ח'ד'א ה'ו'ה
 א'ז'י'נ'ן ב'ס'פ'י'נ'ת'א ו'ח'ו'י'נ'ן ה'ה'ו'א א'ב'ן ט'ב'א
 ה'ה'ו'ה ה'ד'יר ל'ה ת'נ'י'נ'א נ'ח'י'ת כ'ר א'מ'ו'ר'אי
 ל'א'ת'ו'י'ה א'ת'א ת'נ'י'נ'א (6) ק'א כ'ע'י ל'מ'ב'ל'ע ל'ה
 ל'ס'פ'י'נ'ת'א א'ת'א (7) פ'י'ש'ק'נ'ג'א פ'ס'ק'י'ה ל'ר'י'ש'י'ה
 א'ת'ה'פ'י'כ'ו מ'י'א ו'ה'ו'ו ד'מ'א א'ת'א ת'נ'י'נ'א ח'ב'ר'י'ה
 ש'ק'ל'י'ה ו'ת'ל'י'ה ל'י'ה ו'ח'י'ה ה'ד'ר א'ת'א ק'א כ'ע'י
 כ'ל'ע'א ל'ס'פ'י'נ'ת'א ה'ד'ר א'ת'א צ'י'פ'ר'א פ'ס'ק'י'ה ל'ר'י'ש'י'ה ש'ק'ל'ו'ה ל'ה'ה'י'א
 א'ב'ן ט'ב'א ש'ר'ו'י'ה ל'ס'פ'י'נ'ת'א ה'ו'ה ה'נ'י צ'י'פ'ר'י מ'ל'י'ח'י כ'ה'ד'ן א'ו'ת'ב'י'נ'הו ע'ל'י'הו
 ש'ק'ל'ו'ה ו'פ'ר'ח'ו ל'הו ב'ה'ד'ה ת"ר מ'ע'ש'ה כ'ר'כ'י א'ל'י'ע'ו'ר ו'ר'ב'י י'ה'ו'ש'ע' ש'ה'ו'י ב'א'י'ן
 ב'ס'פ'י'נ'ה ו'ה'ו'ה ר"א י'ש'ן ו'ר' י'ה'ו'ש'ע' ע'ו'ר נ'ו'ד'ע'ו'ת ר' י'ה'ו'ש'ע' ו'נ'ג'ע'ר ר"א א"ל מ'ה ז'ה
 י'ה'ו'ש'ע' מ'פ'נ'י מ'ה נ'ו'ד'ע'ו'ת א"ל מ'א'ו'ר ג'ד'ו'ל ר'א'י'ת'י ב'י'ם א'מ'ר ל'ו' ש'מ'א ע'י'נ'ו'י ש'ל
 ל'ו'י'ת'ן ר'א'י'ת ד'כ'ת'י'ב ע'י'נ'ו'י כ'ע'פ'ע'פ'י ש'ח'ר א'מ'ר ר'ב א'ש'י א'מ'ר ל'י ה'ו'נ'א כ'ר ת'ת'ן
 ז'י'מ'נ'א ח'ד'א ה'ו'ה ק'א א'ז'י'נ'ן כ'מ'ד'ב'ר'א ו'ה'ו'אי (8) א'ט'מ'א ד'כ'ש'ר'א ב'ה'ד'ן פ'ת'ח'ת'א
 ו'נ'ק'ר'י'נ'א ו'א'נ'ח'ת'א א'ע'ש'ב'י א'ר'מ'י'ת'י'נ'ן צ'י'ב'י ח'ל'ם א'ט'מ'א ו'ט'ו'י'נ'ן כ'י ה'ד'ר'ן ל'כ'ת'ר
 ת'ר'ו'ס'ר י'ר'ח'י ש'ת'א ח'ו'י'נ'הו ל'ה'נ'הו ג'ו'מ'ר'י ד'ה'ו'ו ק'א מ'ל'ח'ש'י כ'י א'ת'א'י ל'ק'מ'י'ה
 ד'א'מ'י'מ'ר א'מ'ר ל'י ה'ה'ו'א ע'י'ש'ב'א ס'מ'ת'ר'י ה'ו'ה ה'נ'הו ג'ו'מ'ר'י ד'ר'י'ת'מ'א ה'ו'ו (2) ו'י'ב'ר'א
 א'ל'ה'י'ם א'ת ה'ת'נ'י'נ'י'ם ה'ג'ד'ו'ל'י'ם ה'כ'א ת'ר'ג'י'מ'ו א'ר'ו'י'ל'י' ד'י'מ'א ר' י'ו'ח'נ'ן א'מ'ר ז'ה ל'ו'י'ת'ן
 נ'ח'ש כ'ר'י'ה ו'ל'ו'י'ת'ן נ'ח'ש ע'ק'ל'ת'ו'ן ש'נ'א'מ'ר (3) כ'י'ו'ם ה'ה'ו'א י'פ'ק'ו'ד ה' כ'ח'ר'בו ה'ק'ש'ה
 ו'ג'ו': (ס'י'מ'ן כ'ל ש'ע'ה י'ר'ד'ן): א'מ'ר ר'ב י'ה'ו'ד'ה א'מ'ר ר'ב כ'ל מ'ה ש'כ'ר'א ה'ק'ב"ה
 כ'ע'ו'ל'מ'ו ז'כ'ר ו'נ'ק'ב'ה כ'ר'א'ם א'ף ל'ו'י'ת'ן נ'ח'ש כ'ר'י'ה ו'ל'ו'י'ת'ן נ'ח'ש ע'ק'ל'ת'ו'ן ז'כ'ר
 ו'נ'ק'ב'ה כ'ר'א'ם ו'א'ל'מ'ל'י' נ'ו'ק'ק'י'ן ז'ה ל'ז'ה מ'ח'ר'י'ב'י'ן כ'ל ה'ע'ו'ל'ם כ'ו'לו מ'ה ע'ש'ה
 ה'ק'ב"ה ס'י'ר'ס א'ת ה'ז'כ'ר ו'ה'ר'ג ה'נ'ק'ב'ה ו'מ'ל'ח'ה ל'צ'ד'י'ק'י'ם ל'ע'ת'י'ד ל'ב'א ש'נ'א'מ'ר
 (4) ו'ה'ר'ג א'ת ה'ת'נ'י'ן א'ש'ר ב'י'ם ו'א'ף (5) ב'ה'מ'ו'ת ב'ה'ר'ר'י א'ל'ף ז'כ'ר ו'נ'ק'ב'ה כ'ר'א'ם
 ו'א'ל'מ'ל'י' נ'ו'ק'ק'י'ן ז'ה ל'ז'ה מ'ח'ר'י'ב'י'ן כ'ל ה'ע'ו'ל'ם כ'ו'לו מ'ה ע'ש'ה ה'ק'ב"ה ס'י'ר'ס
 ה'ז'כ'ר ו'צ'י'נ'ן ה'נ'ק'ב'ה ו'ש'מ'ר'ה ל'צ'ד'י'ק'י'ם ל'ע'ת'י'ד ל'ב'א ש'נ'א'מ'ר (6) ה'נ'ה ג'א כ'ח'ו
 כ'מ'ת'נ'ו'י ז'ה ז'כ'ר ו'א'ו'נו ב'ש'ר'י'ר'י כ'ט'נ'ו' ז'ו נ'ק'ב'ה ח'ת'ם נ'מ'י ל'י'ס'ר'ס'י'ה ל'ז'כ'ר ו'ל'י'צ'י'נ'ה
 ל'נ'ק'ב'ה ד'ג'י'ם פ'ר'י'צ'י' ו'ל'ע'י'ב'י'ד א'י'פ'כ'א א'י'ב'ע'י'ת א'י'מ'א א'י'מ'א נ'ק'ב'ה מ'ל'י'ח'א מ'ו'ר'ה
 א'י'ב'ע'י'ת ד'ג'י'ם כ'י'ו'ן ד'כ'ת'י'ב (7) ל'ו'י'ת'ן (8) י'צ'ר'ת ל'ש'ח'ק ב'ו ב'ה'ד'י נ'ק'ב'ה ל'א'ו א'ו'ר'ה
 א'ר'ע'ר ה'כ'א נ'מ'י ל'י'מ'ל'ח'ה נ'ק'ב'ה כ'ו'ר'א מ'ל'י'ח'א מ'ע'ל'י ב'ש'ר'א מ'ל'י'ח'א ל'א מ'ע'ל'י
 ו'א'מ'ר ר'ב י'ה'ו'ד'ה א'מ'ר ר'ב ב'ש'ע'ה ש'כ'י'ק'ש ה'ק'ב"ה ל'כ'ר'א'ו'ת א'ת ה'ע'ו'ל'ם א'מ'ר ל'ו'
 ל'ש'ר ש'ל י'ם פ'ת'ח פ'י'ך ו'ב'ל'ע כ'ל מ'י'מ'ו'ת ש'כ'ע'ו'ל'ם א'מ'ר ל'פ'נ'ו'י ר'ב"ש"ע ד'י
 ש'א'ע'מ'ו'ד ב'ש'ל'י מ'י'ד כ'ע'ט ב'ו ו'ה'ר'גו ש'נ'א'מ'ר (9) כ'כ'ח'ו ר'ג'ע ה'י'ם ו'ב'ת'ב'ו'ת'ו מ'ח'ן
 ר'ה'ב א'מ'ר ר' י'צ'ח'ק ש"מ ש'רו ש'ל י'ם ר'ה'ב ש'מו ו'א'ל'מ'ל'א מ'י'ם מ'כ'ס'י'ן א'ו'ת'ו א'י'ן כ'ל
 כ'ר'י'ה י'כ'ו'ל'ה ל'ע'מ'ו'ד כ'ר'י'ח'ו ש'נ'א'מ'ר (10) ל'א י'ר'ע'ו ו'ל'א י'ש'ח'י'ת'ו כ'כ'ל ה'ר ק'ד'ש'י ו'ג'ו'
 כ'מ'י'ם ל'י'ם מ'כ'ס'י'ם א'ל ת'ק'ר'י ל'י'ם מ'כ'ס'י'ם א'ל'א ל'ש'ר'ה ש'ל י'ם מ'כ'ס'י'ם ו'א'מ'ר ר'ב
 י'ה'ו'ד'ה א'מ'ר ר'ב י'ר'ד'ן י'ו'צ'א מ'מ'ע'ר'ת פ'מ'י'י'ם ת'נ'י'א נ'מ'י ה'כ'י (11) י'ר'ד'ן י'ו'צ'א מ'מ'ע'ר'ת
 פ'מ'י'ם ו'מ'ח'ל'ך ב'י'מ'ה ש'ל ס'י'כ'י'ב ו'ב'י'מ'ה ש'ל ט'ב'ר'י'א ו'מ'ת'ג'ל'ג'ל ו'ו'ו'ר'ד ל'י'ם ה'ג'ד'ו'ל
 ו'מ'ת'ג'ל'ג'ל ו'ו'ו'ר'ד ע'ד ש'מ'ג'י'ע ל'פ'ו'י ש'ל ל'ו'י'ת'ן ש'נ'א'מ'ר (12) י'כ'מ'ח' כ'י י'ג'י'ה י'ר'ד'ן א'ל פ'י'הו
 מ'ת'ק'י'ף ל'ה ר'ב'א כ'ר ע'ו'ל'א ה'א'י ב'ב'ה'מ'ו'ת ב'ה'ר'ר'י א'ל'ף כ'ת'י'ב א'ל'א א'מ'ר ר'ב'א כ'ר
 ע'ו'ל'א א'י'מ'י'ת'י ב'ה'מ'ו'ת כ'ה'ר'ר'י א'ל'ף ב'מ'ו'ח'ו'ת ב'ז'מ'ן ש'מ'ג'י'ח י'ר'ד'ן ב'פ'ו'י ש'ל ל'ו'י'ת'ן
 (ס'י'מ'ן י'מ'י'ם ג'ב'ר'י'א'ל ר'ע'ב) כ'י א'ת'א ר'ב ד'י'מ'י א"ר י'ו'ח'נ'ן מ'אי ד'כ'ת'י'ב (13) כ'י ה'ו'א ע'ל
 י'מ'י'ם י'ס'ד'ה ו'ע'ל נ'ה'ר'ו'ת י'כ'ו'נ'ג'ה א'לו ש'ב'ע'ה י'מ'י'ם ו'א'ר'ב'ע'ה נ'ה'ר'ו'ת ש'מ'ק'י'פ'י'ן א'ת א'ר'ץ
 י'ש'ר'א'ל ו'א'לו ה'ן ש'ב'ע'ה י'מ'י'ם י'מ'ה ש'ל ט'ב'ר'י'א ו'י'מ'ה ש'ל ס'ד'ו'ם ו'י'מ'ה ש'ל ח'י'ל'ת
 ו'י'מ'ה ש'ל ח'י'ל'ת'א ו'י'מ'ה ש'ל ס'י'כ'י'ב ו'י'ם א'ס'פ'מ'י'א ו'י'ם ה'ג'ד'ו'ל ו'א'לו ה'ן א'ר'ב'ע'ה נ'ה'ר'ו'ת
 י'ר'ד'ן ו'י'כ'ו'ך (14) ו'ק'ר'ו'מ'י'ו'ן ו'פ'י'ג'ה כ'י א'ת'א ר'ב ד'י'מ'י א"ר י'ו'נ'ת'ן ע'ת'י'ד ג'ב'ר'י'א'ל ל'ע'ש'ו'ת

כ'ר'אש'ת א' כ'א
 ב'י'ם ה'ה'ו'א י'פ'ק'ד ו'י:
 ב'ח'ר'בו ה'ק'ש'ה ו'ה'ג'ו'ל'ה'
 ה'ת'ח'ו'ק'ה ע'ל ל'ו'ת'ן נ'ח'ש
 ב'ר'ח ו'ע'ל ל'ו'ת'ן נ'ח'ש
 ע'ק'ל'ת'ן ו'ח'ר'ג א'ת ה'ת'נ'ן
 א'ש'ר ב'י'ם: י'ש'ע'ר'ו כ'י א'
 כ'ו י'ל כ'ל ח'ת'ו י'ע'ר
 ב'ד'מ'ת כ'ה'ר'ר'י א'ל'ף

גליון הש"ס

ג'מ'ר'א ד'ב'כ'ו'ת'ה ר'ר'ח כ'ן
 ו'ה'ס' כ'י: ע'י' כ'ה'ל'א'י' פ"ד
 ד'ע'י'ת'ן מ'י' מ'ו:

הגהות הב"ח

(6) נ'ב' א'ח'ל' מ'י'נ'ה' ר'ג'ש
 ק'ה כ'ו' י'ר'י: (3) ש'ם
 א'ח'ל' פ'ר'ש'ק'נ'ג'א מ'ס'ק'ו' ו'כ'י
 ה'ר' א'ח'ל' ק'ה כ'ע'י' ל'מ'י'ב'ל'ע'
 ל'ע'פ'י'ת'ה ה'ר' א'ח'ל' ה'ה'ו'א
 פ'ר'ש'ק'נ'ג'א מ'ס'ק'ו' ל'מ'י'נ'ה'
 ו'ש'ק'י' ו'כ'י ל'ע'פ'י'ת'ה מ'א'י'ת'
 ו'כ'י כ'י' ש'ק'ל'ת ל'ה'ח'ר'א
 א'ב'ן ט'ב'א ו'פ'ר'ח כ'ה'ר'ה
 נ'פ'ל'ה ה'ה'י'א א'ב'ן ט'ב'א
 ב'ס'פ'י'ת'ה: (4) ש'ם ה'ו'י'ל'
 י'ר'ך ד'כ'ש'ל'ה כ'ס'ת'ן מ'ת'מ'ה'
 ו'ק'י'נ'ק'ל'ה מ'י'נ'ה ו'א'נ'ח'י'נ'ג'א
 א'ע'ש'נ'י ל'מ'י'מ'ו'ת'ן י'ב'י
 א'י'א'ש'ם א'ת'מ'ה' ו'ע'י'ת'ן ל'כ'י
 ו'כ'י כ'ס'פ'י'ס': (ד) י'ש'ב'י'ם
 ד'י'ה א'ח'י'ל'י' ו'כ'י ש'ם ה'ס'י'ד'
 ו'ל'ח'י'כ' מ'ה'י'ד' ו'ר'ב'י י'ו'ח'נ'ן
 א'מ'ר ו'ה' ל'ו'ת'ן נ'ח'ש כ'ר'ס':

כ'ר'אש'ת א' כ'א
 ב'י'ם ה'ה'ו'א י'פ'ק'ד ו'י:
 ב'ח'ר'בו ה'ק'ש'ה ו'ה'ג'ו'ל'ה'
 ה'ת'ח'ו'ק'ה ע'ל ל'ו'ת'ן נ'ח'ש
 ב'ר'ח ו'ע'ל ל'ו'ת'ן נ'ח'ש
 ע'ק'ל'ת'ן ו'ח'ר'ג א'ת ה'ת'נ'ן
 א'ש'ר ב'י'ם: י'ש'ע'ר'ו כ'י א'
 כ'ו י'ל כ'ל ח'ת'ו י'ע'ר
 ב'ד'מ'ת כ'ה'ר'ר'י א'ל'ף

קניגיא

המוכר את הספינה פרק חמישי בכא בתרא

16 ונקבל את המשוק. 17 ונקבל סוף פ"ה. 18 ועי' פסחים נ"ג. 19 ומהדרין ק"ג. 20 ועי' חו"מ מגילה כ"ג. 21 מהדרין ק"ג ע"פ רבות. 22 שם (ל"ד. 1) ועי' ברבי. 23 ועי' אמר ד"ה אלקות. 24 ע"פ רבות. 25 ע"פ רבות.

תורה אור השלם

- 1 תמשיך ליתן בחבה ובחבל תשיקיע לשנו.
- 2 הוא ראשית דרכי אל העשו יגש חרבו.
- 3 ירחיב כסוד מצולה ישים כמקרה.
- 4 אחריו יאיר נתיב חושב תהום לשיבה.
- 5 יברו עליו חברים וצדקה בין בנינים.
- 6 ויכרה להם כרה גדולה ויאכלו וישתו וישלחו וילכו אל ארציהם ולא יספו עוד נדתי אדם לכוזב כארץ ישראל.
- 7 הודשבת בנינים חברים מקשיבים לקולך השמיעני.
- 8 כענין בידו מאוני מרמה לעקש אהב הושע י"ב ח' מי יעץ זאת על ער המעטיה אשר סתיה שרים בענינה נכבדי ארץ: ישעיהו כ"ח ח' 10: הדמלא בשבות עורו ובצלצל גנים ראשו.
- 11 כי ליתן חן הם לראשך ועקום לגרברתיך.
- 12 התשקן בו כצפור ותקשנו לגרברתיך: איוב כ"ט ט' 13: והלכו גנים לאורך ומלכים לגנה ודך: ישעיהו ג' ג' 14: ותמתי כדכד שמשתיך ישעירך לאבני אקדה וכל גבולך לאבני חפץ: ישעיהו נ"ד ט' 15: אני יי אלהים איך הוצאתי אתכם מארץ מצרים מהית ליהם עבדים ואשבר מנת עמכם ואלך אתכם קוממיות: ירמיהו כ"ו י' 16: אשר בנינו בנינו מגדלים בעצרתיהם בנותינו בנותיך מחבתות תבנית היות מחבתות תבנית היות: תהלים קמ"ב י"ב 17: וקרא יי על כל מבון הר ציון וקרא קראה עני יומם ועשן ונגה אש לתבה לילה כי על כל כבוד חפץ: ישעיהו ד' ה' 18: ונתתה מהודך עליו למען ישמע כל עדת כל כן ישראל: במדבר כ"ד כ' 19: בערן גן אלהים היית כל אבן יקרה מסתחף אדם פטרה ויהלם תרשיש שהם תרשיש ספיר נפך וברקת וקב מלאכת תופך ונקבך כך ביום הקברא בונה יחזקאל כ"ח י' ג'

הגהות הר"ח

(ב) גמ' המלא בשבות וכו' וכו' (ג) שם לא וכו' עיניו יי על צל שנתלם:

לעזר רש"י

קרבונקל"א. אקדה (אבן יקרה).

קניגיא. ילדת חיות בקשת רומת. כל מיני לידה קרוי כן וכן בשמיטת חולין (דף ס':) וכי משה רבינו קניגי או בליסטרי היה: **הסמשוך** כו'. וכי אמה יכול לעשות קניגיא עם ליתן. מכלל דעמיה (לקניגיא): **העשו יגש חרבו**. צבהמות כתיב צאיבו. וה"ה עם ליתן: **מפני ריחו**. שמתוך שיש לו הכל וחמיות הרבה יולא ריח קשה: **ממקרה**. כצמחים כמו רוקח ומקרה (שמות ל') מתוך שהכנים ראשו לנגן עדין: **תלמים תלמים**. שנהלים תפירות עמוקות ניס כתלמים של מחרישה: **אחריו**. כששמה יאיר מתיב היס: **אני חוור לאישנו**. מרוב גמית שחכרו: **סוכה**. היינו מלמעלה גג וארבע לפנות מארבע רוחות. לל היינו סיבון בלל מחילות: **ותקשרנו**. היינו דבר מועט שקושרו לתלות בלואו: **כמין קמיע**. שמשוכין. **חומותין**: פליגי כה. בלכנים של חומות ירושלים ממה יהיו אלו אכנים שעתידים להיות: **כדון וכדון**. כדנרי זה וכדנרי זה והיינו כדכוד משהס ירשה תבנה. ואע"פ שמקרא זה קדם לבני ר' חייא טובא אל לומר שכן תבנה ישעיה שדכדנרי כל המפרשים עמדה להצנות: **וחוקק עשר**. של רוחצ ברום עשרים. והיינו אקדה לשון קודח שחוקק בהם ומשמע נמי אכן טובה שמאירה כהא קודחת כמו קודמי אש (ישעיהו י'): **אקדה**. קרבונקל"א בלע"ז ובתרגום יונתן אכני גומרא: **כביעתא דלויולתא**. בילת עוף קטן ששמו תליל: **קוממיות**. שמי קומות. שני ממין דריש: **כשתי קומות של אדם הראשון**. שמיטעטו עד ק' אמה במסכת מגילה (דף י"ג): **ההיכל**. של בית שני שהיה רום מאה אמה ולפי קוממיות) ריך עשרים גבוהים: **וקשיל לר' יוחנן דלמר רום עשרים: לכווי דבי זיקא**. לתלונות העשויין לאויר העיני עשרך דקרא לתלונות חמומה: **ועני יומס**. אחד ועשן ב' כבוד ו' חופה ז'. ולי"ג כי על כל כבוד אינו מן החשבון אצל וסוכה תהיה לל יומס דמתיך ליה לפייה דהאי קרה הוה השעיה והא"ע על כל כבוד כדמפרש"י בסמון אהא: **שעיניו לרות**. שלא להנותו מנכסיו: **נכוה**. חופתו של קטן מחופתו של חבירו הגדול ממנו: **שכאוסו הדור**. שראו משה יהושע: **אוי לה לאוסה בוסה**. שזמן מועט היה נכזב ומלך כמשה שהרי יהושע היה נכזב ומלך כמשה ולא יכול להגיע לכבודו: **בעדן גן אלהים הייט**. בחורס מלך לור כתיב. וכי כבוד אמה להיות כאלס הראשון שהיה בנגן עדין והיו לו כל החופות הללו אולם פטרה וגו' עד זכר הרי עשר. אצל כל אבן יקרה לא חשיב דכולל ואח"כ מפרש מאי כל אבן יקרה דלמנן אודס פטרה וגו': **וזה א"ר יוחנן וגרוע שכולן וזה וכו'**. וזה אקרה קא מהדר לפרושי גרוע שכולן וזה מכלל דשזכין יומת מדאי: **כך נסתכלתי**. כשנראתי עולמי שאתה עמדי למרוד ולעשות עמך אלה ונראתי נקבים נקבים שמוציאין ריעי מופ

פליגי בה תרי מלאכי ברקיע. ואלוהו אמר להן כלאמר פרק מי שהוללוהו (עירובין דף מג.) לאו אליהו אמריהו: **הד אמר ישפה** וחד אמר שהם ואמר הקב"ה בדין וכדון. ר"ת ל"ג לה ולית דגרסי ומפרשי דקאי אכתוב דלעיל הנני מרנן צפון אבנין ויסדמין נפסידיס פירוש כדון וקדון היינו פון נפסידיס דלעיל יהיו שמשוכין וכן מוכח נפסידיס דמפרש מאי כדכד רבי אצל אמר כדון וקדון והתם לא איירי לא מלאכי ולא אמוראי אלא ודאי קאי אפון וספיר דכתיב לעיל: **טפך ומרתיה כל מימות שבמצולה שנאמר ירתיח כסוד מצולה ואלמלא מכנים ראשו לגן עדן אין כל בריה יכולה לעמוד בריחו שנאמר ישים כמקרה ובשעה שצמא עושה תלמים תלמים בים שנאמר יאיר נתיב אמר רב אחא בר יעקב אין תהום חוזר לאיתנו עד שבעים שנה שנאמר יחשוב תהום לשיבה וואין שיבה פחותה משבעים אמר רבה א"ר יוחנן עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים מבשרו של ליתן שנאמר יכרו עליו חברים ואין כרה אלא סעודה שנאמר ויכרה להם כרה גדולה ויאכלו וישתו ואין חברים אלא תלמידי חכמים שנאמר היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני והשאר מחלקין אותו ועושין בו סחורה בשוקי ירושלים שנאמר יחצוהו בין כנענים ואין כנענים אלא תגרים שנאמר כנען בידו מאוני מרמה לעשק אהב ואי בעית אימא מהכא אשר סוחריה שרים כנעניה נכבדי ארץ ואמר רבה א"ר יוחנן עתיד הקב"ה לעשות סוכה לצדיקים מעורו של ליתן שנא' התמלא (ב) בסוכות עורו זכה עושין לו סוכה לא זכה עושין לו (ג) צלצל שנאמר ויבצלצל דגים ראשו זכה עושין לו צלצל לא זכה עושין לו ענק שנאמר ויענקים לגרגרותך זכה עושין לו ענק לא זכה עושין לו קמיע שנאמר ותקשרנו לגררותך והשאר פורס הקב"ה על חומות ירושלים ויוו מבריק מסוף העולם ועד סופו שנאמר והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה זרדך: **14** שמתני כדכד שמשותף א"ר שמואל בר נחמני פליגי תרי מלאכי ברקיעא גבריא ומיכאל ואמרי לה תרי אמוראי במערבא ומאן אינון יהודה וחזקיה בני רבי חייא חד אמר שוהם וחד אמר ישפה אמר להו הקב"ה להו כדון וכדון **14** ושעריך לאבני אקדה כי הא **17** דיתוב רבי יוחנן וקא דריש עתיד הקב"ה להביא אבנים טובות ומרגליות שהם שלשים על שלשים וחוקק בהן עשר על עשרים ומעמידן בשערי ירושלים לגלג עליו אותו תלמיד השתא כביעתא דציצלא לא משכחינן כולי האי משכחינן לימים הפליגה ספינתו בים הוא מלאכי השרת דיתבי וקא מינסרי אבנים טובות ומרגליות שהם ל' על ל' וחוקק בהן עשר ברום עשרים אמר להו הני למאן אמרו ליה שעתיך הקב"ה להעמידן בשערי ירושלים אתא לקמיה דרבי יוחנן אמר ליה דרוש רבי לך נאה לדרוש כאשר אמרת כן ראיתי אמר לו ריקא אלמלא (א) ראת לא האמנת מלגלג על דברי חכמים אתה נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות מיתבי **15** ואולך אתכם קוממיות רבי מאיר אומר אתם מיתבי אמה כשתי קומות של אדם הראשון רבי יהודה אומר מאה אמה כנגד היכל וכתליו שנאמר אשר בנינו בנינו מגדלים בעצרתיהם בנותינו כזויות מחושבות תבנית היכל כי קאמר ר' יוחנן לכווי דבי זיקא ואמר רבה א"ר יוחנן עתיד הקב"ה לעשות שבע חופות לכל צדיק וצדיק שנאמר וברא ה' על כל מבון הר ציון ועל מקראיה ענין יומם ועשן ונגה אש לתבה לילה כי על כל כבוד חופה מיתבי ואחד עושה לו הקדוש ברוך הוא חופה לפי כבודו עשן בחופה למה אמר רבי חנינא שכל מי שעניו צרות בתלמידי חכמים בעולם הזה מתמלאות עיניו עשן לעולם הבא ואש בחופה למה אמר רבי חנינא מלמד שכל אחד ואחד נכוה מחופתו של חבירו אוי לה לאותה בושא אוי לה לאותה כלימה כיוצא בדבר אתה אומר **18** ונתתה מהודך עליו ולא כל הודך וקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה אוי לה לאותה בושא אוי לה לאותה כלימה אמר רבי חמא (בר) חנינא עשר חופות עשה הקדוש יקרה וגו' מר זוטרא אמר אחת עשרה שנאמר כל אבן יקרה אמר רבי יוחנן וגרוע שכולן זהב דקא חשיב ליה לבסוף מאי **19** מלאכת תופך ונקבך כך אמר רב יהודה אמר רב אמר לו הקדוש ברוך הוא לחורס מלך צור כך נסתכלתי ובראתי נקבים נקבים באדם ואיכא דאמרי הכי קאמר כך נסתכלתי וקנסתי**

מלול הוא ומנוקב ניס הצרכך כוננו צינס שנתמי אל לני שמה נכרא צו צינס כוננו הנקבים נכאלס: וקנסתי

כדכד. אכן טובה וכן שמה. שמשותף. תלונות שהתם ויזכר כסם. כמו ותלם פל' שם נתון היינו שמה מתם ומהדרין ק"ג. אבן לשון חופה: **מוסף רש"י**. **לאבני אקדה**. שהקב"ה חוקק כמקרה עד שחייק בהם עשר כוים עשרים ומהדרין ק"ג. גל של עצמות. שמה. דלמס שמה עשה כל עלמות (שם) וכו': **ממ** שנקבב כדכד ונפל מזמן הרבה ושבת ד"ד.

רבינו גרשום

קניא. מלחמה: שנאמר התמשיך ליתן בחבה. כלומר ליתן אמר לו הקב"ה לאיוב וכי אתה יכול למשוך ליתן בחבה: ובחבל תשיקיע לשונו. כמו שעשה ע"י מלאכי: **מקרה**. דבר שמתיר: עושה תלמים בים. כשהוא עושה כמין התלם גדול מצד אחר שאינו שותף: שנאמר ואחריו יאיר נתיב כלומר נראה נתיב של ים שהוא שותף: **צלצל**. צל מעל ראשו: עושין לו קמיע. דבר הנקשר ותלוי על צוואר: אמר להן הקב"ה כדון וכדון. להכי איקרו כדכד כלומר כדברי זה וזה משהם וישפה יהיו מתוקנים: וחוקק בהן עשר ברום עשרים: כד שכתבו ויצא באותה חקיקה כמו שעושין הפתח והכי משמע ליה עכשיו: כביעתא דציצלא. כביצה של עוף [קטן] יהיו מתוקנים: וקוממיות כשתי קומות. שתי קומות של אדם הראשון שמיטעטו הקב"ה עד מאה אמה. אלמא דכננן קומתן צידד להם פתח שיעצו ויכנסו בקומת קשיא לר' יוחנן דאמר לעיל חקק בהן עשר ברום עשרים חתי וכו' ומשני כי אמר ר' יוחנן ברום עשרים לכווי דבי זיקא. כלומר לתלונות קאמר שאתה ורוח מנשמת בהן: עני יומס א' ועשן ב' ונגה ג' אש ד' לתבה ה' כי על כל כבוד ו' חופה ז': אוי לה לאותה בושא. שיהיה לו לאותו הנכד מחבורו שלפי שחטא ילקח: אוי לה לאותה בושא. שנגרע יהושע מבושה: אודס א' פטרה ב' ויהלום ג' תרשיש ד' שהם ה' וישפה ו' ספיר ז' נפך ח' וברקת ט' וזהכ יי: כך נסתכלתי. כשבראתי עולמי שאתה עמדי למרוד ועושה עצמך אלוה. ובראתי באדם נקבים נקבים שמוציא ריעי